

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне юридичне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-20-76

До № 3760 від 01.07.2020 року
(повторне друге читання)

ЗАУВАЖЕННЯ

**до проекту Закону України про державну підтримку
інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні**

(реєстраційний № 3760)

У Головному юридичному управлінні **у вкрай стислі строки** здійснено юридичну експертизу підготовленого до повторного другого читання Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку однойменного законопроекту та за наслідками експертизи зазначаємо, що зауваження Головного управління, висловлені 11 листопада 2020 року, залишаються актуальними. При цьому знову ж таки увагу слід зосередити на неврахуванні під час доопрацювання законопроекту, зокрема, таких із них.

1.

Насамперед наголошуємо на неврахуванні у законопроекті зауважень щодо преференцій, пропонованих для реалізації інвестиційних проектів. Це, зокрема, стосується обсягу державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями як загального обсягу такої державної підтримки, який складатиметься, зокрема, із "усіх вивільнених від оподаткування коштів". Цим, фактично, надаються преференції щодо несплати податків та зборів до бюджетів усіх рівнів. У цьому контексті слід відповідно урахувати підписаний 2 червня 2020 року Україною Меморандум з МВФ "Про економічну та фінансову політику", відповідно до

якого протягом дії програми Україна не ухвалюватиме жодних змін до податкової системи, що можуть зашкодити фіскальній стійкості. Більше того, протягом програмного періоду Україна буде утримуватися від запровадження нових звільнень від сплати податків або податкових пільг (за винятком вже прийнятих звільнень, що застосовуються для видатків на охорону здоров'я, пов'язаних з COVID), включаючи вільні економічні зони, пільгові ставки та мита, а також подальшу цільову прив'язку використання надходжень (за винятком видатків фонду боротьби з COVID).

При цьому законопроект звільнення від сплати податку та збору розглядає не єдиною формою надання податкових пільг, а також допускає і інші форми підтримки.

2.

Наявність, як це передбачено законопроектом, можливості надання органами місцевого самоврядування у пропонований законопроектом спосіб державної підтримки інвестиційних проектів із значними інвестиціями порушує конституційні основи щодо забезпечення побудови бюджетної системи України на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами і відповідно фінансової самостійності місцевого самоврядування, матеріальною і фінансовою основою якого є, зокрема, доходи місцевих бюджетів.

3.

Залишається так само поза увагою у законопроекті і механізм вступу у вже існуючі договірні відносини "інвестора із значними інвестиціями", що зумовлює виникнення неприпустимої правової колізії, за якої декларована сторона договору – інвестор із значними інвестиціями – не матиме можливості, у передбачений основним актом цивільного законодавства спосіб бути учасником спеціального інвестиційного договору, оскільки не буде стороною договору на момент його укладення, а згідно з частиною першою статті 638 Цивільного кодексу України "договір є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору". У цьому контексті слід зауважити також і щодо невідповідності самої процедури укладення спеціального інвестиційного договору Конституції України, Цивільному та Господарському кодексам України.

4.

Наділення сторін спеціального інвестиційного договору можливістю вільно обрати механізм вирішення спорів викликає застереження у зв'язку з неврахуванням у необхідному обсязі концепції, за якою відмова від судового імунітету повинна бути явно вираженою, а закони України не містять обов'язку держави або її органів державної влади відмовлятися від цього імунітету без будь-яких застережень, адже така відмова мала б бути договірним положенням, що узгоджується сторонами при укладенні будь-якого договору. Крім того, частина перша статті 5 Закону України "Про міжнародне приватне право" прямо вказує на необхідність визначення законом випадків, за яких учасники (учасник) правовідносин можуть самостійно здійснювати вибір права, що підлягає застосуванню до змісту правових відносин. При цьому слід також ураховувати і те, що оскільки Кабінет Міністрів України, вступаючи у відносини з іноземними юридичними особами, у будь-якому разі перебуває в статусі органу державної влади та має керуватися статтями 19 та 120 Конституції України щодо визначення меж та способу здійснення повноважень органами державної влади виключно Конституцією та законами України, Уряд України не може беззастережно відмовлятися від дії права України як застосовного права щодо всіх спеціальних інвестиційних договорів, а випадки такої відмови та предмет відповідної категорії договорів мали б передбачатися цим законопроектом.

5.

Видається нераціональним також і пропонуваній законопроектом механізм забезпечення державної підтримки відповідних інвестиційних проектів, оскільки проведена державними органами та державною установою необхідна для підготовки проекту спеціального інвестиційного договору робота може вже на завершальному етапі бути не підтриманою рішенням сільської, селищної, міської ради, ураховуючи, що необхідне для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями рішення може прийматися радою на дискреційній основі.

У зв'язку із цим здійснення органами місцевого самоврядування, як це пропонується законопроектом, державної підтримки інвестиційних проектів, ураховуючи, що органи місцевого самоврядування не є органами державної влади, суперечить статтям 5 та 19 Конституції України.

6.

Поза увагою залишилися і зауваження Головного управління щодо надання переваг і привілеїв у отриманні інвестором земельної ділянки в користування та у власність у спосіб, пропонований у законопроекті, і не врахування у зв'язку із цим приписів статті 42 Конституції України, норм частини другої статті 25 і статті 31 Господарського кодексу України.

7.

Положення законопроекту щодо факту звернення до фізичної особи із запитом щодо отримання будь-якої інформації та/або документів, а також обов'язок їх надання не узгоджується із положеннями частини першої статті 31 Конституції України, згідно з якою "ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України" та не враховують правову позицію Конституційного Суду України, висловлену у Рішенні від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012.

8.

Не враховано у законопроекті зауваження щодо приведення у відповідність із нормам Цивільного кодексу України (частина перша статті 22) положення частини другої статті 15 законопроекту, за яким "не підлягає відшкодуванню упущена вигода сторони спеціального інвестиційного договору у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань іншою стороною спеціального інвестиційного договору". Аналогічні зауваження стосуються і змін до частини першої статті 10 Закону України "Про режим іноземного інвестування".

9.

Низка положень законопроекту так само містить зауваження щодо неприпустимості порушення конституційного принципу юридичної визначеності. Це, зокрема, стосується таких положень законопроекту, як: "строк, на який укладається спеціальний інвестиційний договір, – "строк,

погоджений сторонами, але не більше ніж на 15 років" при встановленні у спеціальному інвестиційному договорі "строку реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями, який не може становити більше п'яти років з дати укладення такого договору" із відповідним визначенням змісту спеціального інвестиційного договору – укладається для "реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями"; віднесення до істотних умов спеціального інвестиційного договору, зокрема екологічних та соціальних вимог до реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями (пункт 12 частини першої статті 13), тоді як відповідно до законодавства України такі вимоги визначаються законом, а не договором; відсутності визначення у законодавстві України поняття "суміжна інфраструктура".

10.

Окремо слід звернути увагу на положення законопроекту щодо набрання відповідним Законом чинності з дня, наступного за днем його опублікування. Це суперечить підпункту 4.1.9 пункту 4.1. статті 4 Податкового кодексу України, яким визначено принцип стабільності податкового законодавства України і за змістом якого зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки; податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року. Також визначення такої дати для набрання Законом чинності (у разі прийняття його як закону) не узгоджується і зі статтею 27 Бюджетного кодексу України, згідно з якою Закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються після 15 липня року, що передуює плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

Висловлені Головним юридичним управлінням зауваження більш детально описано у зауваженнях до цього проекту від 11 листопада 2020 року.

*Заступник керівника
Головного юридичного управління*

В.МІЛОВАНОВ